

Годлевская В. Ю., доктор исторических наук, профессор кафедры общественно-политических наук, Винницкий национальный технический университет (Украина, Винница), maolrava@yandex.ru

Денисюк А. В., студентка факультета политологии и права, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), anastacia-zzz@mail.ru

Исследования процессов демократизации последней четверти XX века

Осуществлен обзор научных исследований, посвященных процессам демократизации последней четверти XX века. Цель статьи заключается в попытке проанализировать основные подходы ученых к построению политико-правовых моделей демократического перехода и установлении его основных закономерностей. Традиционно исследователи выделяют две группы факторов, влияющих на процесс демократизации: внутренние и внешние. В формировании общих моделей, генезиса демократии одни авторы сделали акцент на структурных факторах (государство, социально-экономические, культурно-ценностные условия), а другие – на процедурных факторах (выбор и последовательность конкретных решений и действий тех политических акторов, от которых зависит процесс демократизации). Отсюда имеем структурный и процедурный подходы к изучению демократических транзитов. По нашему мнению все модели переходного процесса являются синтезом как структурного, так и процедурного подходов.

Ключевые слова: демократия, демократизация, «волны демократизации», переходный период, демократическая трансформация, Д. Растоу, С. Хантингтон.

* * *

УДК 327.7

Ткач Т. Я.,
аспірантка кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), may-t@mail.ru

МІЖНАРОДНА ГУМАНІтарНА СИСТЕМА

Метою дослідження, поданого у статті, є виявлення закономірностей функціонування міжнародної гуманітарної системи.

Використовуючи системний метод автор сконструював міжнародну гуманітарну систему, об'єднавши таким чином усіх акторів, які долучаються до гуманітарної діяльності. Соціологічний інституціоналізм дозволив автору виокремити причини ізоморфізму гуманітарних організацій. За допомогою історичного методу були проаналізовані основні етапи еволюції міжнародної гуманітарної системи.

Історико-генетичний метод дозволив встановити залежність між виникненням гуманітарних катастроф та розвитком міжнародної гуманітарної системи.

У дослідженні подані підходи до визначення елементарного складу міжнародної гуманітарної системи, та наведений власний авторський підхід до виокремлення елементів гуманітарної системи. У статті подається аналіз інтересів різних типів елементів. Автор дослідив внутрішній режим системи, описавши при цьому основні принципи гуманітаризму, які і формують цей режим. У дослідженні подані основні тенденції розвитку міжнародної гуманітарної системи та виклики для її існування.

Ключові слова: міжнародна гуманітарна система, гуманітарна діяльність, гуманітарні актори, гуманітарні принципи, гуманітаризм.

Незважаючи на часте використання терміна «міжнародна гуманітарна система», у політологічній літературі відсутній повний опис такої системи. Е. Даві, Д. Бортон, М. Фолі описують історію міжнародної гуманітарної системи, проте не дають жодних характеристик сучасні гуманітарній системі, не визначають її елементи [1].

В аналітичній доповіді ALNAP (Система активного вивчення оцінки збитків та практичних дій у гуманітарній сфері) «Стан гуманітарної системи 2015» гуманітарна система визначається як сукупність взаємозалежних інституційних та оперативних елементів, які надають гуманітарну допомогу, у тому випадку, коли національних та місцевих ресурсів недостатньо для подолання гуманітарної катастрофи, при цьому жоден із елементів системи не здатен самотійно забезпечити адекватну

відповідь на катастрофу [2, р. 12]. У доповіді наведені функції системи: порятунок життів; полегшення страждань; швидка реакція на стихійні лиха, що виникають неочікувано та перевищують потенціал подолання постраждалої країни; забезпечення базових потреб постраждалого населення; підтримання потенціалу місцевих громад для подолання наслідків стихії; захист постраждалого населення.

Бортон як найважливішу рису гуманітарної допомоги виділяє перманенту відсутність ясності щодо елементарного складу системи та її меж [1, р. 23]. У доповіді «Стан гуманітарної системи» пропонується включити до міжнародної гуманітарної системи наступні елементи: місцеві, національні та міжнародні неурядові організації; гуманітарні агенції ООН; МКЧХ; – урядові структури відповідальні за діяльність з подолання наслідків кризи; – гуманітарні організаційні структури регіональних урядових організацій; уряди – донори.

На думку автора, перелік елементів системи є неповним, як і сам опис системи, поданий в доповіді тому вважає за потрібне більш детально описати міжнародні гуманітарну систему.

Дисертант визначає елементами міжнародної гуманітарної системи гуманітарних акторів, до яких автор відносить: універсальні міжнародні організації, міжнародні урядові організації, міжнародні неурядові організації, держави, транснаціональні корпорації, національні організації, релігійні інституції, індивіди.

У цілях даного дослідження розглянути докладніше елементарний склад міжнародної гуманітарної системи та детермінанти поведінки елементів. Елементи гуманітарної системи автор визначає як гуманітарні актори.

Міжнародні організації традиційно виступають головним типом елементів у міжнародній гуманітарній системі. Варто наголосити, що формально не існує універсальних стандартів, що надають право організації вважати себе гуманітарною. Гуманітарні організації асоціюються із такими поняттями як «благодійність», «великодушність», «солідарність». Міжнародний комітет Червоного хреста визначає гуманітарні організації як ті організації, які надають допомогу жертвам збройних конфліктів. Французька асоціація гуманітарних працівників визначає надає наступну дефініцію: гуманітарна організація – це організація, що спрямовує свою діяльність у період кризи, спричиненою військовими діями чи природними катаклізмами, що в результаті ставить під загрозу виживання всього населення країни [3, р. 502].

Гуманітарні організації виступають як актори міжнародних відносин, що позбавлені територіального та політичного контексту для своїх дій [4, р. 356]. Вдаючись до такої риторики та звертаючись до поняття гуманітарного простору, гуманітарні організації намагаються приховати свої власні інтереси у гуманітарних операціях та політичну їх роль, гуманітарні організації позиціонують себе силою, яка стоїть осторонь політичних процесів.

До 90-х років гуманітарною діяльністю займалося невелика кількість міжнародних організацій. Тенденція до інституціоналізації гуманітаризму почала спостерігатися лише у 90-х роках XX століття, коли найбільші міжнародні організації почали виокремлювати гуманітарну діяльність як окремий напрям своєї діяльності. До гуманітарних операцій почали залучалися і недержавні актори, кількість донорів почала активно зростати.

Точкою біфуркації для розвитку гуманітарної системи гуманітарна катастрофа в Руанді, коли міжнародне співтовариство не лише не змогло попередити геноцид, а й по суті в певній мірі посприяло такому розвитку подій. Саме з цього часу міжнародні актори почали переосмислювати покликання гуманітарної діяльності та почався невідворотний процес інституціоналізації гуманітаризму. Почалася розробка стандартів проведення гуманітарних операцій, принципів, кодексів поведінки гуманітарних працівників.

Важливо те, що не існувало жодного загально-прийнятого міжнародно-правового документу, який би регламентував принципи гуманітарної діяльності, проте гуманітарна система самоорганізувалася таким чином, що елементи цієї системи самі утворили певний внутрішній порядок для гуманітарної діяльності.

Соціологічний інституціоналізм виокремлює причини ізоморфізму гуманітарних організацій: примусовий спосіб організації, мімітичний та нормативний. Примусовий ізоморфізм виникає внаслідок нав'язування великими державами норм та правил діяльності міжнародним організаціям, членам яких вони є, або кошти до яких вони офіційно направляють. Причини виникнення мімітичного ізоморфізму полягають у тому, що так як кількість суб'єктів гуманітарної діяльності продовжувала збільшуватися, то між гуманітарними організаціями виникла конкуренція за донорські кошти, таким чином ті організації, які не підтверджували свою ефективність, не отримували донорських асигнувань і по суті виштовхувалися за межі міжнародної гуманітарної системи. Тому гуманітарні організації оптимізували свою роботу, часто копіюючи при цьому моделі поведінки, принципи діяльності та навіть організаційну структуру більш відомих гуманітарних організацій, це призводило до уніфікації стандартів гуманітарної діяльності. Нормативний ізоморфізм викликаний спробою штучно створити норми та правила діяльності, яким мають слідувати міжнародні організації.

Серед міжнародних гуманітарних організацій можна виділити наступні підвиди даного типу елементів міжнародної гуманітарної системи: універсальні міжнародні організації, міжнародні урядові організації, міжнародні неурядові організації, національні організації, кожен із вищезгаданих підвидів має власну специфіку поведінки під час гуманітарних криз.

Універсальні міжнародні організації, які мають право долучатися до операцій із ліквідації наслідків стихійних лих та інших катастроф, встановляють важливий елемент системи. Такі спеціалізовані установи ООН як ФАО, ЮНІСЕФ, ВООЗ, ПРООН, UNEP та Комісар ООН у справах біженців наділенні повноваженнями в сфері надання гуманітарної допомоги. Також до універсальних міжнародних організацій належить Світовий банк. Основним напрямом діяльності цих організацій не є гуманітарна діяльність, проте вони можуть мати у своїй структурі підрозділи, що займаються виключно гуманітарною діяльністю, або ж у випадках значних гуманітарних криз можуть долучатися до гуманітарних операцій.

Наступним типом гуманітарних акторів виступають міжнародні урядові організації. Наприклад, Міжнародна організація міграції, Міжнародна організація цивільної оборони та НАТО, чії військові підрозділи долучалися до виконання цивільних функцій із подолання наслідків

урагану Катріна у США у 2005 та землетрусу у Пакистані у жовтні 2005 р.

Ще одним типом гуманітарних акторів є міжнародні неурядові організації; наприклад, Міжнародний рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Оксфам. Не варто абсолютизувати роль і наміри гуманітарних неурядових організацій, окрім головної мети своєї діяльності, що полягає у полегшенні страждань, гуманітарні організації зацікавлені у продовженні власного існування, а так як гуманітарні організації є неприбутковими інституціями, кошти на свою діяльність та на утримання персоналу вони отримують від приватних осіб чи держав, тому в інтересах гуманітарних організацій запускати чисельні проекти в гуманітарних цілях, що стимулює приток коштів у дану організацію та дозволяє утримувати штат. Тому міжнародні неурядові організації прямо зацікавлені у гіперболізації проблем та отриманні більшої кількості ресурсів на їх вирішення. Особливо яскраво така зацікавленість проявляється серед невеликих за чисельністю організацій.

Наступним типом елементів в гуманітарній системі визначають національні організації. Під час кризової фази стихійного лиха національні організації часто є набагато ефективнішими, ніж міжнародні, адже користуються рядом переваг: знання мови, культурних особливостей регіону, приязне ставлення з боку постраждалого населення, відсутність акліматизації у гуманітарних співробітників. Наприклад, під час землетрусу у Японії у березні 2011 року місцева організація Японська волонтерська організація активних учасників ліквідації наслідків стихії внесла значний вклад у гуманітарну операцію. У зонах конфлікту місцеві організації отримують більший доступ до поранених солдатів та мирного населення.

У посиленні тенденції глобалізації транснаціональні корпорації стали активніше залучатися до гуманітарної діяльності. Найчастіше гуманітарну діяльність корпоративних донорів зводять виключно до фінансування гуманітарних операцій. Хоча деякі з яких навіть утворюють спеціальні департаменти, діяльність яких спрямовано на виокремлення потреб та надання допомоги постраждалим внаслідок стихійних лих та інших катастроф [5, р. 14].

Так компанія Валмарт виділила на гуманітарні цілі 170 тисяч доларів США, що становить мізерну частку у порівнянні із надходженнями від традиційних гуманітарних акторів [6, р. 100]. Проте інші гуманітарні актори непрямо створюються до корпорацій, відмічаючи те, що цілі їхньої діяльності відрізняються від основної мети гуманітаризму.

Проте допомогу транснаціональних корпорацій не варто зводити виключно до фінансування, так наприклад у 2010 році провідні телекомунікаційні компанії значно допомогли в подоланні наслідків землетрусу на Гаїті. Телефонні оператори T-Mobile, AT&T, and Sprint разом із виробниками телефонних апаратів Sony Ericsson, Motorola, Samsung, and LG надали телекомунікаційне обладнання в гуманітарних цілях на безоплатній основі¹.

Інші елементи гуманітарної системи вбачають у транснаціональних корпораціях лише тимчасовий

¹ Voilà, T-Mobile, AT&T, and Sprint Donate for Earthquake Relief Effort [Електронний ресурс] // PR Newswire. – 2011. – Режим доступу: <http://www.prnewswire.com/news-releases/t-mobile-at-sprint-and-others-donate-equipment-to-haitian-telecom-voila-for-earthquake-relief-effort-83327967.html>.

елемент, адже гуманітарна діяльність не є їх основним видом діяльності і у випадку банкрутства їх гуманітарна програма скоріш за все будуть згорнуті.

Релігійні інституції також можуть долучатися до гуманітарної діяльності. Церква виступає активним учасником гуманітарних операцій, зокрема під час надзвичайної фази. Церковні організації надають притулок тим, хто втратив житло внаслідок стихії чи бойових дій, забезпечують продовольством, надають персонал. Майже у всі релігійних конфесій є спеціальні структурні підрозділи, що відповідають за гуманітарну діяльність, так наприклад у Католицької церкви наявна Католицька служба гуманітарної допомоги [7]. Представники найбільших церков часто залучаються навіть до роботи у кластерах під час гуманітарних операціях. Проте варто відзначити, що традиційно найтісніше церковні структури співпрацюють саме з агенціями ООН напроям.

До гуманітарний акторів відносять і індивідів. Статки деяких індивідів можуть перевищувати річні бюджети країн. Деякі багаті жертвують значні кошти на гуманітарну діяльність. Т. Тернер у 1997 році виділив ООН 1 мільярд доларів США, Фонд Сороса виділяє ООН по півмільярда щороку. Таким чином індивіди, фінансуючи певні гуманітарні операції, впливають на міжнародну гуманітарну систему. Ще одна група індивідів здатна здійснювати вплив на гуманітарну діяльність – це «зірки» чи відомі люди. А. де Ваал описуючи роль Міа Ферроу у вирішенні гуманітарної кризи Дарфурі, зазначає, що «відома особистість відіграє гуманітарну роль, виступає містом між Західною аудиторією і далекою трагедією». Де Вааль називає таких відомих людей емоційним перекладачем [8, р. 44]. Таким чином відомі особистості привертають увагу не тільки до своєї персони, але і до гуманітарної катастрофи, впливаючи на рівень обізнаності населення щодо ситуації у тій чи іншій країні, що в свою чергу може призвести до залучення коштів на вирішення даної кризи.

Не можна не виділити у цій групі гуманітарних акторів і колишніх політиків, які після завершення своєї політичної кар'єри почали активно долучатися до гуманітарної діяльності. Як приклад, можна навести Біла Клінтона, який неодноразово виступав в якості спеціального посланника ООН під час гуманітарних криз.

Саме з розпадом біполярної системи міжнародних відносин держави почали активніше залучатися до гуманітарних операцій. Держави-члени міжнародних організацій почали підтримувати збільшення асигнувань коштів міжнародних організацій на гуманітарні потреби, виділяти власні збройні контингенти для участі в гуманітарних операціях. Використання впливу та ресурсів держав в ім'я гуманітаризму безперечно сприяло підвищенню ефективності гуманітарних операцій, проте поставило під сумнів основоположні принципи гуманітарної діяльності [9, р. 730].

Найбільше коштів на гуманітарну діяльність виділяють такі країни як США та Велика Британія, які в період з 2014–2015 років виділили 50% від усієї допомоги від держав донорів. Проте у міжнародній системі простежуються певні зрушення. Так у період з 2012 до 2014 років значно посилити виділення коштів на гуманітарну діяльність такі країни, як Саудівська Аравія, Катар та Кувейт.

У міжнародній гуманітарній системі існує сильна опозиція прагненням держав утвердитися серед гуманітарних акторів. Н. Лідер і Д. Маркає притримуються думки, що виключно недержавні актори можуть бути елементами гуманітарної системи та здійснювати гуманітарну діяльність, адже державні автори діють на основі власних національних інтересів і не можуть у повній мірі забезпечити дотримання принципів гуманітаризму [10].

П. Валкер і Д. Максвел зазначають, що міжнародну гуманітарну систему надзвичайно важко описати, через наявність великої кількості елементів та середовища системи, яке постійно змінюється [11, р. 15].

Зовнішнім середовищем для міжнародної гуманітарної системи виступає система міжнародних відносин. Імпульсом, що надходить до міжнародної гуманітарної системи постає будь-яка гуманітарна криза, яка перевищує потенціал уряду постраждалої країни самотужки подолати її наслідки. Реакцією міжнародної гуманітарної системи на імпульси із зовнішнього середовища є гуманітарні операції. Важливо те, що жоден елемент гуманітарної системи окремо не здатен забезпечити необхідну реакцію на гуманітарну катастрофу, тому лише спільна реакція всієї гуманітарної системи здатна забезпечити ефективне вирішення гуманітарної катастрофи.

Об'єднуючим чинником для всієї гуманітарної системи є прагнення усіх її елементів надати допомогу тим, хто її потребує.

Міжнародна гуманітарна система є гетерогенною за складом учасників. У системі відсутня чітка ієрархія, хоча можна виділити домінуюче становище ООН та Міжнародної федерації Червоного Хреста. ООН покликана виконувати координуючу роль під час гуманітарних операцій, при цьому ООН формує міжнародно-правову базу для здійснення гуманітарної діяльності, тим не менш, гуманітарні принципи, які лежать в основі гуманітарної діяльності були сформульовані та утворені в рамках Міжнародної федерації Червоного Хреста. Тим не менш, жоден із цих елементів не відіграє роль єдиного центра у даній системі.

Система не є структурованою, тобто у системі відсутні зв'язки між окремими елементами. Елементи системи взаємодіють один з одним під час гуманітарних криз та в ході конференцій щодо правової регламентації рамок здійснення гуманітарної діяльності.

Об'єднуючими факторами для функціонування системи виступають гуманітарні принципи, які складають основу для гуманітарної діяльності, накладаючи певні обмеження на дії кожного елемента система і формують специфічний внутрішній порядок функціонування системи.

Важливою умовою існування міжнародної гуманітарної системи є нерівномірність розвитку держав світу. Якби все людство переживало б гостру кризу, то не було б і гуманітарної діяльності і гуманітарної системи відповідно. Для існування гуманітарної системи повинно бути хоча б декілька держав, у відносному комфорті з гідним рівнем життя населення та досить розвиненої економікою, і тоді вони зможуть співпереживати стражданням інших і мобілізувати допомогу. Необхідним фактором для існування гуманітарної системи є наявність держав, які перебували б у відносному мирі, наявність

у них вільних ресурсів, якими вони готові «поділитися» з тими, хто переживає кризу, і усвідомлення суспільством спільної відповідальності за страждання інших людей та готовністю допоїти їм. Так гуманітарна система не може функціонувати в умовах глобальної тотальної війни.

У цілях даного дослідження варто детально зупинитися на гуманітарних принципах, які і формують внутрішній режим системи.

Відповідно до концепції гуманітарної арени гуманітарні принципи розглядаються як такі, що були досягнені шляхом соціальних переговорів та такі що покликані обслуговувати гуманітарну діяльність на практиці.

Гуманітарні принципи зафіксовані у Статуті Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, який був прийнятий на XXV Міжнародній конференції Червоного Хреста у Женеві в жовтні 1986 року [12]. До гуманітарних принципів належать принципи гуманності, нейтралітету, неупередженості, незалежності, добровільності, універсальності та єдності. Проте принципи універсальності та єдності стосуються не гуманітарної діяльності взагалі, а виключно діяльності Міжнародного Руху Червоного Хреста. У випадку, коли вищезгадані принципи дотримані, утворюється гуманітарний простір.

У 2003 році у Стокгольмі відбулася багатостороння зустріч за участі представників ООН, МКЧХ, міжнародних урядових чи неурядових організацій, урядів – донорів, де була ухвалена програма «Передова практика надання гуманітарної допомоги» («Good Humanitarian Donorship Initiative») та узгоджений розширений перелік принципів, на яких повинна базуватися гуманітарна діяльність. Перерахуємо вищезгадані принципи: принцип необхідності виділяти кошти відповідно до потреби постраждалого населення; принцип дотримання міжнародного гуманітарного права, права прав людини та права біженців при здійсненні гуманітарної діяльності, принципи неупередженості, нейтралітету, та гуманності.

Відсутність чіткої ієрархії у міжнародній системі знижує ризик утвердження одноосібного лідера у системі, що потенційно може призвести до того, що вся система діятиме в інтересах центру сили. Безперечно чітка структура системи дозволила б з одного боку врятувати більшу кількість людських життів, проте з іншого боку створило б умови для використання гуманітарної діяльності в інтересах певних держав чи груп держав, що у свою чергу призвело би до збільшення випадків відмови від гуманітарної допомоги через страх виникнення загрози для національного суверенітету постраждалої країни.

Список використаних джерел

1. Davey, A history of the humanitarian system Western origins and foundations / E. Davey, with, J. Borton, M. Fole. – London: Humanitarian Policy Group, 2013. – 60 p.
2. The State of the Humanitarian System / [A. Stoddard, A. Harmer, K. Haver and other]. – London: ALNAP, 2015. – 76 p.
3. Quéinnec E. The ambivalence of the inherent nature and purpose of humanitarian organisations: a research theme for the management sciences / Erwan Quéinnec // International Social Science eJournal. – 2003. – №55. – P.501–523.
4. De Chaine R. Humanitarian Space and the Social Imagery: Medecins Sans Frontieres / Doctors Without Borders and the Rhetoric of Global Community / Robert De Chaine // Journal of Communication Inquiry. – 2002. – №26. – P.354–369.
5. Law and legal issues in international response: a desk study. – Geneva: IFRC, 2007. – 216 p.

6. Hopgood S. Saying «No» to Wal-Mart? Money and Morality in Professional Humanitarianism / Stephen Hopgood // Humanitarianism in question: politics, power, ethics / Stephen Hopgood. – Ithaca: Cornell University Press, 2008. – P.98–123.

7. Voilà, T-Mobile, AT&T, and Sprint Donate for Earthquake Relief Effort [Електронний ресурс] // PR Newswire. – 2011. – Режим доступу: <http://www.prnewswire.com/news-releases/t-mobile-at-sprint-and-others-donate-equipment-to-haitian-telecom-voila-for-earthquake-relief-effort-83327967.html>

8. Waal A. The Humanitarian Carnival: A Celebrity Vogue / Alex de Waal // World Affairs. – 2008. – №2. – P.43–56.

9. Barnett M. Humanitarianism Transformed / Michael Barnett // Perspectives on Politics. – 2005. – №4. – P.723–740.

10. Leader N. Terms of Engagement: Conditions and Conditionality in Humanitarian Action [Електронний ресурс] / N. Leader, J. Macrae // Humanitarian Policy Group. – 2000. – Режим доступу: <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/303.pdf>

11. Walker P. Shaping the Humanitarian World. Series on Global Institutions / P. Walker, D. Maxwell. – London: Roulledge, 2014. – 176 p.

12. Устав Международного движения Красного Креста и Красного Полумесяца // Ustav Mezhdunarodnogo dvizhenija Krasnogo Kresta i Krasnogo Polumesjaca [Електронний ресурс] // ICRC. – 2006. – Режим доступу: https://www.icrc.org/rus/assets/files/red-cross-crescent-movement/movement_statutes_rus.pdf.

Тkach T. Y., PhD student International Organizations and Diplomatic Service Chair, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), may-t@mail.ru

International humanitarian system

The aim of the study presented in this article is the identification of key principles of the international humanitarian system.

Using a system method to construct the international humanitarian system, the author combined all the actors who provide humanitarian assistance. The sociological institutionalism let the author to distinguish causes of isomorphism of humanitarian organizations. Using historical method the author analyzed the main stages of the evolution of the international humanitarian system.

Historical-genetic method revealed a relationship between the occurrence of disasters and development of international humanitarian system.

Approaches to determining the elemental composition of international humanitarian system were presented in this study. The author depicts own approach to defining elements humanitarian system. The article deals with the analysis of the interests of different types of elements of the system. The author researched the internal regime of the system, describing the fundamental humanitarian principles that form the regime. The study presents the key trends of the international humanitarian system and challenges for its existence.

Keywords: international humanitarian system, humanitarian action, humanitarian actors, humanitarian principles, humanitarianism.

Тkach T. Я., аспирантка кафедры международных организаций и дипломатической службы, Институт международных отношений Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), may-t@mail.ru

Международная гуманитарная система

Целью исследования, представленного в статье, является выявление закономерностей функционирования международной гуманитарной системы.

Используя системный метод автор сконструировал международную гуманитарную систему, объединив таким образом всех акторов, которые приобщаются к гуманитарной деятельности. Социологический институционализм позволил автору выделить причины изоморфизма гуманитарных организаций. С помощью исторического метода были проанализированы основные этапы эволюции международной гуманитарной системы. Историко-генетический метод позволил установить зависимость между возникновением гуманитарных катастроф и развитием международной гуманитарной системы.

В исследовании представлены подходы к определению элементарного состава международной гуманитарной системы, и приведен собственный авторский подход к выделению элементов гуманитарной системы. В статье дается анализ интересов различных типов элементов. Автор исследовал внутренний режим системы, описав при этом основные принципы гуманитаризма, которые и формируют этот режим. В исследовании представлены основные тенденции развития международной гуманитарной системы и вызовы для ее существования.

Ключевые слова: международная гуманитарная система, гуманитарная деятельность, гуманитарные актеры, гуманитарные принципы, гуманитаризм.

* * *